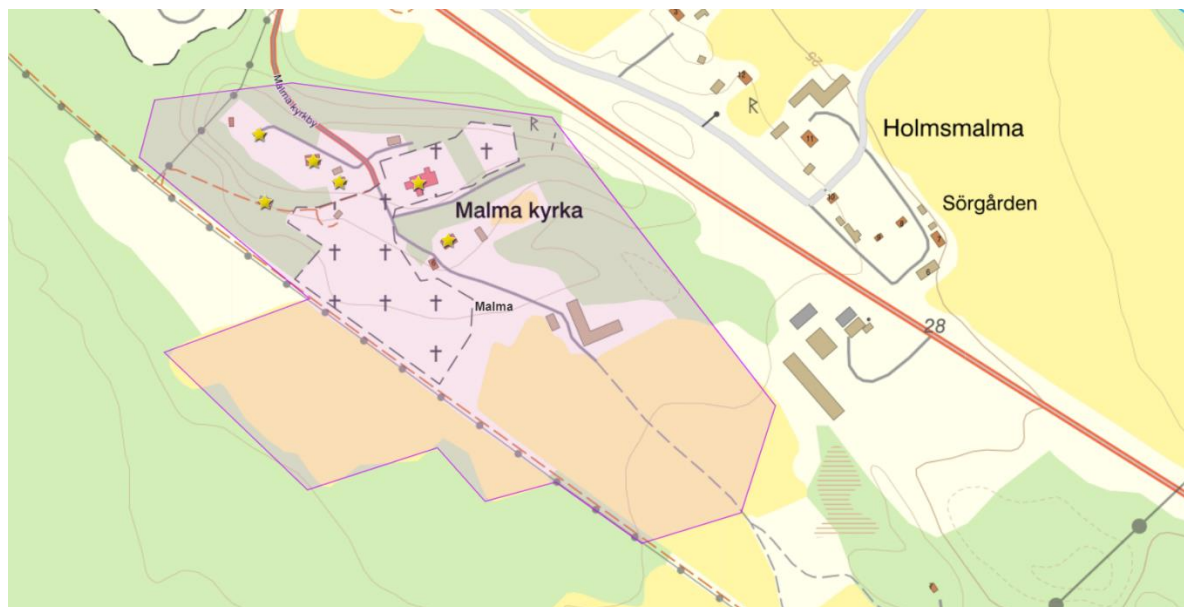

MALMA

OMGIVANDE LANDSKAP/SIKTLINJER

Malma socken ligger i sydvästra delen av Västmanlands län. Socknen följer Hedströmmens dalgång och åsen som löper utmed vattendragets östra sida. Norra delen består av skogbevuxen bruksbygd och södra delen mer uppodlad Mälmarbygd. Kolsva fick en egen brukskyrka som invigdes 1949.

VÄGNÄT/STIGAR/VATTENDRAG

Malma kyrkby ligger på en ås. Hedströmmen rinner väster om kyrkan och den någon mindre Valstaån i öster. Väg 250 som passerar nordöst om höjden där kyrkan ligger är en äldre landsväg. Den har i modern tid flyttats bort från bebyggelsen som ligger norr om. En mindre väg ledde upp till kyrkhöjden från öster och vidare ner på västra sidan. Den östra delen togs bort under senare delen av 1900-talet. Den västra delen begränsades av ett sandtag under 1960-talet och är idag endast en kortare uppfartsväg till några bostadshus. Kyrkan angörs idag från norr.

År 1866 invigdes Köping-Uttersbergs järnväg vars syfte var att förenkla och effektivisera transporten av produkter från Bergslagen till Köping för utskleppning. Banan förlades nedanför och väster om kyrkhöjden. Sista persontåget på banan gick 1952 och sista transporttåget 1968. Den igenlagda banvallen används idag som cykelväg. Från banvallen finns grindar in till kyrkogården.

KYRKAN, DESS PLACERING OCH BYNS UTBREDELSE

Malma socken nämns redan 1331. Delade meningar råder om när Malma kyrka uppfördes, men fasadernas rika tegelornamentik, strävpelarna och korets tresidiga avslutning hör senmedeltiden till, troligen 1400-talets sista decennier. En äldre kyrka har troligen stått på platsen innan. Gråstensmuren kring kyrkogården liksom stigluckorna har hög ålder och kan vara samtida med kyrkan. Kyrkogården består av en äldre del närmast kyrkan, omgiven av en kallmurad gråstensmur av medeltida ursprung, omlagd 1864. Stigluckorna är troligen medeltida.

Bebyggelsen ligger glest placerad kring kyrkan uppe på höjden. Prästgården ligger direkt söder om kyrkan. Den uppfördes 1798 och ligger i slutningen med en flera kilometer lång utsikt mot Köping i sydväst.

Skolbyggnaden låg längs vägen väster om kyrkan. Den är riven men en intilliggande byggnad som innehöll slöjdsal och lärarbostad finns kvar. Församlingshemmet låg under en period i den gamla slöjdsalen. Kyrkvaktmästarbostad från 1940-talet ligger intill och vetter mot kyrkan.

GRÖNSTRUKTUR

Kyrkomiljön upplevs som öppen med mindre koncentrationer av lövträd. Omgivande på kyrkhöjden växer tallar och mindre björkar. Mindre lövträd och sly börjar växa upp omkring. Den äldre kyrkogården saknar nästan helt växtlighet. Den nyare delen av kyrkogården invigdes 1955. Den delen ligger utanför kyrkogårdsmuren i sluttningen väster om kyrkan. Det parkliknande området har gräsmattor med buskar, enstaka granar och asfalterade gångar. Ännu ej ianspråkta delar av kyrkogården växer som ängsmark.

BEBYGGELSE

Prästgårdens boningshus uppfördes år 1798. Den är ett exempel på de prästgårdar som tillkom i de mera välbärgade församlingarna under 1700-talets sista decennier och 1800-talets första hälft. Prästgården har en flygelbyggnad som fungerade som drängbostad och bakstuga bredvid bostadshuset samt en ladugård och magasin en bit nedanför i sluttningen mot sydöst. När en ny prästgård byggdes i Kolsva 1917 övergick Malma prästgård till att vara arrendatorsbostad. Nuvarande ägare är ättling till arrendatorn.

Skolbyggnaden är riven men en byggnad som tidigare fungerade som lärarbostad och slöjdsal. Den 1880- eller 1890-talet och fungerade också som sockenstuga. Under sent 1900-tal användes byggnaden som församlingshem för kyrkkaffe etcetera Idag används St Olofsgården i Köping ist.

En komministerbostad fanns i Flyänge väster om kyrkbyn.

Klockarbostaden är riven men klockarladan står kvar i västra delen av byn. På andra sidan om tågspåret låg klockarens åkermark, Klockarmossen.

Ett sockenmagasin som möjligen var den äldre tiondeboden stod i byn Åsby och revs under 1800-talet. Möjligen låg ett äldre magasin/bod öster om prästgårdens boningshus. När prästgården fick ny huvudbyggnad 1798 revs/flyttades många av de mindre byggnaderna som ingick i gårdsbilden.

Fattigstugan låg längs den äldre landsvägen. Den hade två rum, en för män och en för kvinnor. Stugan var bebodd fram till 1969. Idag är byggnaden friköpt och fungerar som gäststuga till det moderna bostadshuset som uppförts på tomt.

<i>Byggnadstyp</i>	<i>Årtal</i>	<i>Kommentar</i>
Ja Kyrkan	1400-tal	
Ja Prästgård	1798	
Ja Sockenstuga	1880-tal	Slöjdsalen/församlingshem
Klockargård	riven	Klockarladan finns kvar.
Ja Fattigstuga		Används idag som gäststuga.
Ja Skolhus	1880-tal	Slöjdsalen och lärarbostad finns kvar, blev senare församlingshem
Tiondebod		
Sockenmagasin		
Kyrkstall		
Ja Övrig företeelse av vikt	1940-tal	Kyrkvaktmästarbostad

TIDSPERIOD OCH VÄRDERING

Äldre medeltid till 1350	1 Betydande värde som helhet
Yngre medeltid 1350–1550	o 2 Betydande värde i delar
1550–1760	3 Få betydande värden
1760–1860	
1860–1920	
1920–2000	
o Blandad tidsperiod	

UTMÄRKANDE KARAKTÄRSDRAG

Kyrkan och bebyggelsen är placerad på en höjd. Höjden avgränsas av vägsträckningar på bägge sidor.

ANVÄNDNING IDAG

Kyrklig verksamhet, privata bostäder.

ATT TÄNKA PÅ

Fornlämningar är skyddade enligt 2:e kapitlet Kulturmiljölagen.

Kyrkobyggnaden, kyrkotomten, de kyrkliga inventarierna och begravningsplatsen skyddas genom 4:e kapitlet kulturmiljölagen.

Miljöbalkens generella biotopskydd gäller för odlingsrösen, stenmurar, åkerholmar, alléer (även enkelradig), småvatten och våtmarker, källor samt pilevallar (hamlade träd på rad).

Delar av marken inom området kan regleras av detaljplan enligt plan- och bygglagen.

VIDARE UNDERSÖKNINGAR

KÄLLOR

Kulturhistorisk karakterisering Malma kyrka, Västerås stift, 2005

Särskilda områden av intresse för kulturmiljövården i Köpings kommun, 1987, Köpings kommun.

Informant Bengt Ove Andersson 2021-12-27

Malma kyrka.

Malma före detta prästgård, senare arrendatorsbostad.

Före detta bagarstuga vid prästgården.

Före detta slöjd och lärarbostad. Senare församlingshem.

Klockarbostaden är riven men klockarladan står kvar.

Kyrkvaktmästarbostad.

Vy från före detta järnvägsspår mot kyrkan.

Delar av den yngre kyrkogården.